

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopis morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Čak. račun 13.562.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članke izvod po Din 1.—.

Oglaš po ceniku.

Telefon šte. 3478.

Štiridesetletnica bolniškega zavarovanja.

Štirideset let poteka, odkar so organizirani delavci s svojimi strokovnimi organizacijami ustanovili bolniške blagajne. Začelo se je z malim, pri strokovnih organizacijah. Počasi je naraščalo, a vedno bolj spopolnjevalo in danes imamó mogočno institucijo okrožnih uradov za zavarovanje delavcev s približno 100.000 člani — delavcev in delavk. Te besede: delavcev in delavk, povdarjamo glasno in odločno. In s tem povdarkom povemo vsemu svetu in javnosti, da je to delavska institucija, da so to delavsko institucijo ustvarili delavci, samo delavci in sami delavci, organizirani v svojih strokovnih organizacijah. In še danes, po 40 letih, plačujejo sami. Res je, da mora delodajalec tudi plačevati polovico, ali dokazano je in v opominih in terjatvah je vidno, da delodajalci ne plačujejo redno in dolgujejo nad 14 milijonov dinarjev.

To je denar, ki bi naše bolniško zavarovanje podkrepil še bolj in ker je ta denar delavski, bi se ne smel dolgovati in za nizke obresti pomagati premožnim še k večji udobnosti življenjskega položaja, dočim delavec, delavka, uboga para, komaj živi.

In te ustanove, ki jo je ustvaril delavec iz svojih prispevkov, ki jo je dvignil do mogočne gospodarske stavbe, ne upravlja on, nego tisti, ki je niso ustanovili, tisti, ki danes govorijo in kriče, da škodi gospodarskemu dvigu države in druge podobne trditve.

Na konferenci koncem meseca novembra so gospodarski krogi izvolili ožji odbor, ki naj izdela predloge za revizijo delavskega varstva in socialne zakonodaje. Ta odbor je predložil svoje predloge gospodarski konferenci, ki je zborovala v Beogradu dne 9. dec. z dodatkom, da naj se k definitivni tekstaciji socialnih novel pritegne tudi predstavnikke poslovalskih zbornic, in sicer zato, ker gre za gospodarske določbe, ki bodo globoko posegle v gospodarstvo.

Ljubljansko zbornico trgovine, obrti in industrije zastopata v Beogradu podpredsednik Ogrin in tajnik zbornice dr. Pless.

Tako bodo zastopali delodajalci interese socialnega zavarovanja in delavskega varstva ter odločevali o tej instituciji. Trditve delodajalcev, da bodo to institucijo podpirali, je samo slepilo, ker tega niso dosedaj nikjer dokazali.

Odkrito priznamo, da delodajalci nimajo interesa braniti ali celo dopolniti tozadevno zakonodajo. Zlasti je to vidno iz tez, v kolikor so jih doslej objavljali in ki so dosedanj zakonodaji naravnost nasprotni.

Pravijo, da je prizadet pri tej zakonodaji njih gospodarski interes. Ne upoštevajo pa pri tem, da je v državi še en gospodarski interes, in ta je interes delojemalcev, malih eksistenc, ki tvori veliko večino državljanov. Gospodarski ali socialni interesi teh slojev so še važnejši, so obsežnejši, ker se tičejo eksistence večine državljanov in ker prav nič ne ovirajo ali škodujejo interesom delodajalcev.

Razmotrivanje socialne in delavske zakonodaje s stališča manjšine, v eksistenci neogrožane, je krivo in če se upoštevajo njih argumenti, ki niso utemeljeni. Naravni zakon gospodarstva je namreč, da le social-

Stojimo pred vratmi Novega leta! Kakšno bo leto 1930? Kaj nam prinese . . .? To, kar bomo sami zahteli, to nam prinese in nič drugega! Kakšna bo naša organizirana moč, kakšna bo naša zavednost, pojmovanje solidarnosti, sodružnost, takšno bode naše življenje v letu 1930, ki se pojavlja. Bodi toraj naša volja v Novem letu taka, da bo naš MI velik in avtoritativen. Naj rastejo naše strokovne organizacije! In z njimi raste naš MI! Ta pozdrav in voščilo za Božič 1929 in Novo leto 1930 Vam vsem pošilja

Vaš

„DELAVEC“.

Tako se dela za naš delavski tisk, za delavsko časopisje in za organizacijo.

Ministarstvo za socialno politiko in narodno zdravje je z odlokom št. br. 82122 z dne 10. decembra 1929 odgodilo volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov. Ob enem pa je podaljšalo veljavnost mandatov že izvoljenih zaupnikov do konca leta 1930.

no dobro situiran narod, delavec, nameštenc, mali kmet in obrtnik, preskrbljen za nezgode v življenju, tvori tudi dobro podlago za zdrav gospodarski razvoj.

Gospodje delodajalci hočejo, kakor vse kaže, z demontažo proslaviti štiridesetletnico socialnega zavarovanja.

Ta bojazen nas navdaja opravičeno potem, ko smo čitali toliko neutemeljenih napadov na socialno zavarovanje, na delavsko varstvo, na inspekcijo dela, in to tembolj, ker sedaj skrivajo svoje konkretne predloge. Niso pa še povedali nobenega predloga, niti pokazali načrta, ki bi pričal, da ne nameravajo zadebiti socialne zakonodaje in posebno še bolniškega zavarovanja.

Ko so izdali poslodavci po 6. januarju svoj memoar, so trdili med drugim, da je naše socialno zavarovanje ustvarjeno pod vplivom komunističnega vetra poveljne dobe.

Štiridesetletnica, ki se praznuje te dni, jih stavi na debelo laž, ki je poleg tega še nesramna. Ta 40 letnica je dokaz, da naše delavsko zavarovanje ni plod poveljne dobe. In ta jubilej očitno in jasno kaže, kako je delavsko zavarovanje pri nas ukoreninjeno. Ni ga torej mogla ustvariti poveljna doba, ne kak tak ali drug »veter«, nego je delavstvo s svojim trudom, požrtvovalnostjo ustvarjalo to pred 40 leti. Pravimo pred 40 leti. Ali naše bolniško zavarovanje je starejše. Kakor ga v Ameriki ustvarjajo delavci sami s svojo Narodno Podporno Jednoto, kjer nima država in delodajalec še nobene besede in je ta bolniško-zavarovalna institucija v rokah delavstva in upravljana od delavstva ter ima ogromno premoženje, tako je delavstvo še pred 50, 60 leti ustvarilo svojo podporno jednoto, bolni-

ške blagajne, ker je videlo, da mora biti odškodnina za delo najmanj tako velika, da more človek od nje živeti tudi takrat, ko radi boleznin in starosti obnemore. In strokovne organizacije so ustanovljale bolniške blagajne v svojem delokrogu. Pred 40 leti so bile te delavske institucije, upravljane od delavcev samih, že tako močne, da se je začela država zanimati za nje. Novo po vojni dobi je poleg tega, da se ni pustilo delavcem voliti svoj upravni aparat, samo to, da protisocialni val, ki ga preživljamo v zadnjih letih, to staro delavsko in od delavcev ustanovljeno ter iz delavskega denarja vzdrževano ustanovo, ogroža.

Proslava 40 letnice, ki je socialno in kulturno važen dogodek, se vrši v dnevih, ki so obdani s težkimi oblaki, preteč poslabšati vso socialno zakonodajo. Strokovne organizacije so se te proslave udeležile, ter na njih povedale, kako težko čuti delavstvo, da nima danes skoro nobenega vpliva na svojo institucijo, katero je dolga leta v soglasju z načelom, da so zavarovalni prispevki del delavskih plač, s svojim pretežnim vplivom vodilo. Delavstvo se ne bo nikdar pomirilo s kakimi ukrepi, ki bi naše zavarovanje še poslabšali, mesto da bi ga izboljšali. Ob 40 letnici zahteva delavstvo, da se zavarovanje izroči izvoljeni samoupravi in da se izvede zavarovanje za starost in onemoglost.

Če kdo gleda na delavsko zavarovanje z razumevanjem, četudi ne pripada k delavskemu stanu, vsa čast mu. S tem je dokazal, da pozna zgodovinski pomen novih dob in da stoji na pravilnem stališču, da je človek vse in da se mora človeško dostojanstvo uveljaviti za vsakega človeka. Vendar so institucije le takrat v pravih rokah, če jih uprav-

ljajo tisti, ki jih veže na nje eksistenčni interes.

Tovarna in obrt mora tiste delavce, ki so bili v svojih zdravih letih v njih zaposleni, s svojimi presežki preživljati tudi na stara leta. Po veliki večini so morale sedaj to obavljati občine in ubožnice. Zato se mora delavsko zavarovanje po 40 letih še izboljšati, se razširiti, zavarovanje za onemoglost in starost se ima izvesti.

To so zahteve strokovno organiziranega delavstva in vseh članov okrožnih uradov za zavarovanje delavcev in te zahteve so delavci pri proslavi 40 letnice na svojih zborovanjih in na oficijelnih proslavah povedali delodajalcem.

Tudi Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, dasi ga upravlja baš ob 40 letnici od vlade imenovani komisar, je to proslavo — za kar mu vsa čast — porabil za to, da je tudi jasno povdaril socialno in gospodarsko potrebo delavskega zavarovanja in da se mora uvesti starostno zavarovanje in zavarovanje za onemoglost.

Glasno je proslava 40 letnice povedala vsem in vsakemu, da zahteva delavstvo:

1. Razpis volitev v okrožne urade, torej izročitev zavarovanja izvoljeni delavski samoupravi.

2. Zboljšanje delavskega zavarovanja in uvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja.

Delavske institucije naj upravljajo delavci!

„Dvignite produkcijo!“

Ta članek smo napisali po članku D. K. iz »Grafičnega Radnika«, ker je, izvzemši izpuščenih odstavkov, tičočih se izključno grafične organizacije, pomemben tudi za ostalo delavstvo. Uredništvo.

Vseposod, v vseh industrijah, v vseh obratih, v slehernem gospodarstvu se širi in dviga klic: »Dvignite produkcijo!«

Pesem je že stara. Nikdar ni bil ne ta ne oni podjetnik zadovoljen z rezultatom delavčevega dela, pa najsi je ta delal kakor črna živina. Narediš malo, naredi več, narediš več, naredi še več — in tako dalje gre do neskončnosti nagajka modernega gospodarstva.

Človek ni stroj. Delavec je zmogel skrajnega napora svojih mišic le tedaj, če je njegovo telo zdravo, njegova volja sveža in krepka, če so njegova čustva mirna, če je njegova energija neizčrpana in če njegovo veselje do dela ni strto, če je njegova delazmožnost ohranjena in sto procentna. Vse naštetó in še drugo je pri delavcu kakor zobje v pogonskem kolesju. Čim več zobov je odbitih, tem slabši je pogon. Do smrti izmučen, sestradan, od skrbi potr, bolan na duši in telesu, izžet in izmozgan delavec je za počitek ne pa za naporno delo.

Znosni delovni in mezdni pogoji ustvarjajo krepko in produktivno delovno silo. Čim manj delovnih ur, tem več produkcije na uro, čim več je mezde, tem večja volja in veselje do ustvarjanja, čim več oddihu in počitku namenjenih dni, tem večja izraba delovnih dni, to je abeceda moderne produkcije, ki so jo priznali, osvojili in izpeljali številni gospodarski teoretiki in praktiki svetovnega slovesa.

Zadovoljen delavec — uspešno delo!

Pa tudi to še ni vse! Delavčeva strokovna sposobnost mora odgovarjati zahtevam, ki jih stavi nanj zvečana produkcija.

Kdor ima veselje za sodelovanje

V ORKESTRU

glasbenega društva „ZARJA“

naj se javi v DEL. ZBORNICI I. nadstr. desno (Strok. komisija). Podučevalo se bo popolne začetnike (rogovi in trompete).

Prijave se sprejemajo vsako nedeljo od 10.—11. ure dopoldne.

Strok. komisija.

Strokovne organizacije vseposod na svetu dobro pojmujejo ogromni pomen strokovne izobrazbe. Delo za dviganje strokovne izobrazbe je tudi pri nas in v naših organizacijah ena najvažnejših nalog. Organizacije ne štedijo nikakih žrtev, da dajo svojemu članstvu dobro kvalifikacijo. V bilanci je postavka izdatkov za strokovno izobrazbo visoka in govori jasno o stvarnem delu organizacij na tem polju. Vsakdo mora tudi priznati, da je iz organizacij izšlo nebroj inicijativ, kako usposobiti delavstvo za večjo in boljše dajatev. Žal, da vse koristne inicijative prepogosto natele na gluha ušesa.

Strokovna izobrazba je uspešna popolnoma le tedaj, če jo pričnemo pri vajencih. Dobro učenje in pazljiva briga do vajencev dajeta strokovno kvalificirano delavstvo, ki je zmožno povečane produkcije. Če je učna doba zavrnjena, učenje v tej dobi zanemarljivo, je pozneje težko in često nemogoče popravljati. Zato morajo delavski zaupniki in sploh vsi člani posvečati vajencem in njih učenju trajno brigo in pažnjo.

Delodajalci si kaj radi laste na vajence neke vrste lastninsko pravico. — Delavska organizacija se ne sme brigati — po njihovem mnenju in po njihovih izjavah — niti za to, kako naj se vajenci uče po podjetjih, da bodo dosegli popolno sposobnost. To je stvar delodajalca. Seveda pa si mora delavska organizacija vseeno pustiti dopasti, da ji delodajalci stalno servirajo povesti o nezadostni kvalifikaciji, o moralni pokvarjenosti, o kriminalnih tipih itd. Kje je tu logika, kje je tu doslednost! Za vse slabo naj bo kriva organizacija, za vse nedopustno je odgovorno delavstvo, a za vse dobro gre zasluga edino delodajalcem. Za vse, kar zraste v vajencu slabega, je po njihovem mnenju odgovorna edino in izključno le organizacija, vendar ne dopuste pod nobenim pogojem, da bi se delavstvo brigalo za interes vajencev, ne dopuste niti, da bi smela sodelovati z delodajalci pri dajanju smernic za učenje naraščaja.

Koliko je resnosti v vsem tem postopanju druge strani, je vsakomur jasno. Isto tako je jasno, da je njihova zahteva po dvigu produkcije in redukciji socialne zakonodaje le maneuver za druge namene. Sicer pa je prav, da smo zvedeli jasno besedo!

Nova gospodarska filozofija ali fašizem.

Liberalizem je učil svobodo, svobodno konkurenco in s tem v zvezi demokracijo. To svobodo je rabil kapitalistični liberalizem, da se je v svobodi sam lažje razvijal, ker je imel sovražnika v ostankih fevdalizma in fevdalne zakonodaje.

Kapitalizem se je razvijal, a demokracija je pričela omejevati njega svoboščine deloma zaradi konkurence, izkoriščani sloji so pa zahtevali v svoje varstvo novo zakonodajo, da jih varuje pred prevelikim izkoriščanjem. Prejšnjemu liberalnemu in svobodomiselnemu ka-

pitalizmu je postala demokracija neprijetna, zato je bilo treba preorientirati svojo »gospodarsko filozofijo« in uvesti bi bilo »gospodarsko demokracijo«, recte **gospodarsko diktaturo potom korporacijskega parlamentarizma**, v katerem naj bi imele sicer vse gospodarske in tudi duhovne korporacije svoje zastopnike, vendar pa gospodarsko trdne korporacije, bogate, odločevalen vpliv. V gospodarskih parlamentih le tisti kaj velja, ki zastopa toliko in toliko kapitala; vsi drugi zastopniki so le v dekoracijo in morajo služiti prvim, ker jim režejo kruh, ker je njih eksistenca odvisna od onih, ki so gospodarji kapitala.

Že v demokratičnih državah je bilo tako. Avstrija je svetovno vojno začela šele takrat, ko je Rothschild temu pritržil in se prej domeni s sorodniki v Parizu in Londonu, če jim ne bo škodoval. Kapitalisti so razumeli položaj, vsak s svoje strani so ponudili kapital, ker so že v naprej vedeli, da se bo dobro obrestoval, če se vojna izgubi ali dobi; zakaj premaganec bo vse plačal.

Če se izroči politična moč takozvanim »gospodarskim korporacijam«, potem prehajamo s tem v položaj, da bo volja naroda, interesi naroda brez vpliva; neomejen vpliv pa bo imel kapitalizem.

S tem sistemom politične uprave se popolnoma izolira udejevanje duha državljanov. Oblast je v rokah peščice ljudi, zunaj te peščice pa je mnogo zdravih misli, lepih idej, koristnih inicijativ za splošnost, toda morajo zamreti ali pa osvajati javnost, ki se bolj in bolj odtuja krivičnemu sistemu enostranske uprave. **Na tem so propadli stari narodi**, na tem tudi ne bodo mogli uspevati bolj kulturni narodi današnje dobe. Zakaj človeška družba se razvija in razvija se ne da uklepati v spono. Razvoj gre svojo pot in posledice so potem slabe, če se je dopustilo, da je moral duh sanj iskati pota za razvoj izven meja vesplošnosti.

Svoboda udejevanja, svoboda duha le more biti dober temelj za zdrav naravni razvoj. Nedostatki se že danes kažejo v Italiji in na Španskem.

Realne plače.

Glede razvoja realnih plač v svetu povzemamo iz obvestil Centralnega tajništva sledeče podatke:

Delavske plače za posamezne dežele je med seboj težko primerjati, ker so izražene v različni denarni vrednosti. Primerjati se jih da le na ta način, da računamo, koliko življenjskih, oblačilnih in drugih potrebščin se da kupiti z delavsko plačo v enem kraju in koliko za delavsko plačo v drugem kraju in to med seboj primerjamo.

V sledečem pregledu smo vzeli za primer delavsko plačo v Londonu, ki smo jo označili s 100. Če je v kakem kraju delavska plača samo 25, se pravi to, da se da kupiti za to plačo štirikrat manje, kakor v Londonu. Po tej razlagi bomo razumeli sledeče podatke:

Realne plače so znašale	jul. 1924	jul. 1928
v Bruslju, Belgija	63	55
v Lisaboni, Portugalska	32	31
v Lodu, Poljska	54	51
v Madridu, Španija	57	56
v Otavi, Kanada	172	165
v Parizu, Francija	73	62
v Filadelfiji, Sev. Am.	213	202
v Pragi, Čehoslovaška	56	51
na Dunaju, N. Avstrija	47	46
v Beogradu leta 1927		30.75

V splošnem se opaža tendenca, da so realne plače v razdobju med letom 1924 do leta 1928 na celem svetu lahko padle. Dalje pada v oči izredno nizka realna plača v Jugoslaviji, ki je za več kakor trikrat nižja kot v Londonu, za več kot šestkrat nižja kot v Filadelfiji in znatno nižja kot v Avstriji in Čehoslovaški. V razmerju s predvojnimi realnimi plačami so realne plače v Jugoslaviji mnogo nižje kot pred vojno.

S Cankarjem za delavsko kulturo!

Sijajen uspeh Cankarjeve družbe. — Pregled organizacijskega razvoja v prvem letu poslovanja. — 6000 članov.

Cankarjeva družba je postala z dnem ustanovitve ljubljenska delavstva in javnosti sploh. Z neverjetno marljivostjo in vestnostjo so šli zaupniki-poverjeniki raznih delavskih organizacij in tudi drugi simpatizerji delavskega gibanja na delo. Do določenega roka je bilo zbranih za Cankarjevo družbo okoli 4000 članov in po podaljšanju roka za sprejemanje članov še okoli 2000, tako da šteje družba

ob zaključku 6000 članov.

Iz početka so nekateri zaupniki dvomili v možnost uspeha take delavske knjižne družbe, toda prvi lepi uspehi so zaupnike navdušili, hrepenenje po dobrem čtivu se je zbudilo v delavstvu in šli so na novo delo s tako marljivostjo, da je morala družba privediti drugo naklado svojih knjig.

Družba je izdala štiri lepe knjige za svoje člane

ob nizki članarini 20 dinarjev.

Lepe, bogate po vsebini, za vsakoogar vse ali vsaj mnogo, kar ga zanima. Celo meščanska in druga kritika se o knjigah izraža pohvalno.

Toda ni naš namen razpravljati danes o knjigah, marveč hočemo samo podati nekoliko slik, kako je družba široko zasidrana v prvi vrsti med organiziranim delavstvom in tudi v drugih plasteh prebivalstva.

Za leto 1929-30 je imela Cankarjeva družba

205 poverjenikov

po raznih krajih in organizacijah. Naš pregled se ozira samo na poverjeništa v Jugoslaviji. Razen teh poslujejo poverjeništa v Avstriji, v Nemčiji in v Ameriki.

Poverjeniki družbe so nabrali po raznih strokah naslednje število članov:

»Svoboda«	1128
Ujedinjeni savez železničarjev	989
Splošna delavska zveza	337
Konsumno društvo za Slovenijo	276
Zveza rudarjev Jugoslavije	398
Zveza kovinarjev	380
Osrednje društvo lesnih delavcev	210
Zveza živilskih delavcev	112
Zveza privatnih nameščencev	78
Oblačilni delavci	47
Strojniki in kurjači	39
Monopolski delavci	25
Natakarji	25
Razne druge organizacije, poklici in listi	537

Marljivi poverjeniki so zbirali člane družbe seveda tudi izven svoje organizacije, zaradi tega in pa ker pri posameznih članih ni povsod označen poklic, delitev članov po poklicih ni popolnoma točna. V glavnem pa je pregled pravilen.

Posamezni člani, ki so se prijavi na vabilo, ki je bilo priloženo nekaterim listom, pripadajo večinoma:

Intelektualcem in nameščencem	498
Vojnim invalidom	92
Raznim naročnikom »Del. Politike«	139
Svobodni mladini	40
Raznim poklicem	130

Zanimivo je tudi, kako se deli članstvo družbe v glavnem po krajih. Ta pregled nam nudi naslednjo sliko:

Ljubljana	955
Beograd	30
Zagreb	42
Celje	78
Maribor	551
Ptuj	112
Drvar (Bosna)	11
Moste pri Ljubljani	46
Ježica pri Ljubljani	23
Hrušica pri Ljubljani	39
Devica Marija v Polju (Zalog)	45
Litija	73
Zagorje ob Savi	109
Trbovlje	145
Hrastnik	132
Zidanimost	39
Rajhenburg (postaja)	6
Rajhenburg-Senovno	63
Videm-Krško	18
Brežice	9
Rimske Toplice	14
Griže pri Celju	9
Vojnik	25
Zabukovca	5
Sv. Pavel pri Preboldu	41
Ljubno pri Celju	31
Velenje	27
Slovenjgradec	15
Šoštanj	52
Store	16
Ponikva	30
Zreče	14
Pražgersko	20
Ormož	8
Sv. Miklavž-Hoče	6
Tezno pri Mariboru	12

Studenci (nekaj jih je pri Mariboru)	8
Limbuš	7
Ruše	98
Vuzenica	9
Brezno	9
Muta	10
Prevalje	37
Mežica	25
Guštanj	33
Črna	29
Leše	32
Sv. Jurij ob Ščavnici	15
Vič	65
Borovnica	35
Dol. Logatec	7
Rakek	29
Stari trg pri Rakeku	29
Kočevje	22
Novomesto	16
Dolenjvas pri Ribnici	6
Št. Vid nad Ljubljano	35
Medvode	15
Kranj	37
Šenčur pri Kranju	10
Tržič	85
Kropa	10
Mojstrana	24
Lesce	20
Javornik	88
Jesenice	95
Dobrna pri Jesenicah	8
Gorje pri Bledu	54
Boh. Bistrica	21

Pri tem pregledu niso navedeni nekateri kraji, kjer ni delavskih organizacij.

Inozemski poverjeniki so prejeli od družbe knjig za 475 članov.

Ta kratki pregled organizacijskega poslovanja družbe nam predočuje veličino zasnovanega podjetja, ki sloni na zvestobi poverjenikov in na potrebi, da se med našim delavstvom in prebivalstvom sploh čimbolj razširi dobra, lepa in znanstveno-poučna knjiga. Narod in družba sta lahko hvaležna zvestim poverjenikom in jih prosita tudi v bodoče enako vrle podpore.

Program Cankarjeve družbe za bodoče leto bo lepši,

zlasti bo družba polagala važnost na leposlovje in krasno opremo knjig z novimi lepimi slikami in ilustracijami. Te dni se namreč sestavlja knjižni program za leto 1930-31, ki se v kratkem objavi.

Prvo leto Cankarjeve družbe nam je dokazalo, kako silno mogočne so delavske organizacije tudi kot kulturni faktor; drugo leto naj bo ta dokaz še trdnjši, še mogočnejši.

Cankarjeva družba mora v bodočem letu prekoračiti število 10.000 članov.

To je mogoče. Tako voljo imajo poverjeniki družbe in delavske organizacije, ker vedo, da je boj z uma svitlim mečem najuspešnejši in najzanesljivejši.

Zato naprej in naprej!

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Damjamč
pristnost in jakost!

RADIO-DELAUSKE URE.

Prosvetni odsek Delavske zbornice v Ljubljani prireja dogovorno z radio-odajno postajo v Ljubljani posebne delavske radio-ure. Kakor se delavec vedno poslužuje za svojo samozobrazbo najmodernejših sredstev, tako mu naj bo tudi radio sredstvo za izpopolnitev svoje samozobrazbe. Radio-delavske ure se bodo od sedaj naprej vršile vsako soboto od 8.—9. ure zvečer. Prihodnja taka ura bo v soboto 28. decembra od 8. do 9. ure s sledečim programom:

1. Delavstvo in priroda (predava dr. H. Tuma).
2. Alfons Petzold, življenjepiš slavnega nemškega delavskega pesnika in recitacija njegovih pesmi.
3. Zborna petje.
4. Danska delavska visoka šola. (Poročilo.)
5. Radio-koncert.

V dvorani Delavske zbornice se bo ves program prednašal po zvočniku.

Pridite vsako soboto v dvorano in preživite boste lepo uro izobrazbe in užitka!

STROKOVNI VESTNIK.

Javornik.

Na Javorniku je napovedan okrog 60 delavcem dopust za nedoločen čas. Podjetje Kranjska industrijska družba izjavlja, da mora to podvzeti vsled pomanjkanja dela, ter, da se bo ta odlok spremenil le v tem slučaju, ako se pojavijo nova naročila.

Ze v zadnjem »Delavcu« smo poročali, da je bilo odpuščenih okrog 60 delavcev v tovarni na Savi in Javorniku, sedaj imamo pa zopet naenkrat šestdeset delavcev napovedanih za na dopust za nedoločen čas. V pomladi letošnjega leta je bilo sprejeto večje število delavcev na Javorniku na novo v delo z izrecno opombo, da se jih bodo sprejelo v delo samo začasno in tako se sedaj ta opomba vsem, ki so bili takrat sprejeti, baš za božične praznike uveljavlja.

Mnogi med njimi so družinski očetje in lahko si mislimo, s kakšnim srcem in tužo bodo praznovali s svojo bedno družino božične praznike. Vsem, ki so bili organizirani, in to vsem, ki so bili najmanj šest mesecev organizirani, ima namen dati organizacija eno izredno podporo izmed teh, ki so bili odpuščeni in onim, ki bodo morali za nedoločen čas na dopust.

Značilno je, da je v objavi podjetja pomnjen, da kdor bi do februarja počakal in bi se ga tudi še takrat ne moglo zaposliti, da mu bodé tedaj podjetje izplačalo vsa, ki so bila do 200.— kot odpravnilno, dočim kemu po Din 200.— kot odpravnilno, dočim bodo podjetje vse dotlej, da morda zopet zaposli vse za dopust napovedane, plačevalo samo ves prispevek za bolnišni zavarovanje itd. Tak je zakon kapitalističnega načina produkcije, ki se ponavlja že od kar ta način obstoji v svetu, a žal en del delavcev še danes ne razume, da je proti vsemu temu v prvi vrsti edina zavarovalnica to, da je vsak stalno organiziran. Počasi pa bodo taki pogosti slučajji vendar spametovali delavce in čas je že, da jih enkrat, gorja je dosti.

Štore.

Poziv članstvu S. M. R. J.

Podružnica Štore opozarja svoje člane, da točno plačujejo svoje mesečne prispevke blagajniku in podblagajnikom, da jim ne dela težave za zaostanki. Vsak se naj zaveda, da je dolžnost člana, plačevati točno članarino, ne pa se pustiti tirjati. Vse »čakovce« pa opominjamo, da se združijo z nami. Ker le v skupnosti si bomo priborili boljši košček kruha in bodočnost. Kar enkrat ne bo šlo, bo pa drugič, mi hočemo v tovarni red in disciplino. Odbor.

Internacionalni borbeni sklad.

Zadnji kovinarski kongres, ki se je vršil v Ljubljani, je sklenil po zgledu kovinarjev v drugih državah, prispevati izredni prispevek za internacionalni borbeni sklad. Kongres je določil, da vsak član našega Saveza plača 53. prispevek v letu, katerega odračuna Centrala naši Železni internacionalni v Bernu.

Sodrug kovinarji! Naša težka in srednja industrija je internacionalno organizirana, da lažje izkorišča delavca, in da svoj izdelek lahko dražje prodaja. Velikanski medni boj, ki se je vršil lanske leto v težki železni industriji v Nemčiji, nam je pokazal, kako nujno je potrebno, da ima tudi delavec svoj mednarodni borbeni sklad. Tam sta si stala nasproti mednarodno organiziran delavec. Zmagal je delavec! Ker njega ne družijo samo denar, temveč predvsem internacionalna solidarnost. Mi kovinarji posedaj še nismo potrebovali internacionalne pomoči pri naših mednih bojih. Naši sodrugi na jugu so pa imeli že večkrat priliko, važnost internacionalne solidarnosti preizkusiti. Naša dolžnost je, da se sklepu našega kongresa odzovemo. Pokazimo, da znamo ceniti internacionalno solidarnost. Bodimo zvesti člani naše Železne Internacionalne.

Celje. Celjsko delavstvo je dobilo novo vero v organizacijo. Izbralo si je resne in prevdarne zaupnike. Članstvo z vsakim dnem narašča in kmalu bo po številu članstva celjska podružnica druga v državi. Cinkarniško delavstvo se grupira v sekcije. Imamo že sekcijo topilcev in sekcijo keramike. Formirajo se tudi še nadalje sekcije, tako, da bomo kmalu imeli vse delavstvo grupirano po sekcijah.

Od 1. januarja 1930 bo za topilce kasiral prispevke blagajnik sekcije. Vsi topilci naj svoje legitimacije do takrat spravijo v red, da bo naša sekcija avantgarda celjskih kovinarjev.

Moste. Odbor podružnice je sklenil dati tudi letos ob priliki božičnih praznikov izredno božične podpore svojim bolnim in brezposelnim članom.

Celje. Prav hudi naslov bi bil pravi naslov za podjetje Cinkarna d. d. v Celju. Tu je zaposlen kot specialist strokovnjak g. ing. dr. Menzel. Ze naslov sam nam pove, da mora biti to nekaj izrednega. In res je. Mož ne prejema nič manj kot 30.000 dinarjev mesečne plače. Prišel je iz Nemčije ter bi rad tukaj eksperimentiral z našimi delavci, ko z njegovimi »lančman« doma ne more. Odkar je v Celju, je v Cinkarni vedno več nesreč. Delavci ne čujejo drugega, kakor: »Was, noch nicht fertig? Arbeiten — arbeiten, zehin Dinar Strafe.« Ali ni to nekaj izrednega. Vredno, da se plača 30.000 Din na mesec, ko pa kranjski in štajerski Janez rad zastonj gara.

Najvišja temeljna plača pa znaša v Cinkarni Din 40.— na dan. Cena cinku in cinkovemu prahu je pa kartelirana.

Ali se ne godi tu največji zločin na našem narodnem gospodarstvu. Dobiček od dela naših delavcev se pošilja v inozemstvo. Doma pa ostajajo le pohabljeni delavci v nadlogo že itak revnim občinam.

Moste. V soboto, dne 4. januarja 1930, priredi S. M. R. J. podružnica Moste.

Kovačev Božič v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Namen odbora je, omogočiti najrevnejšim našim članom, da zamorejo praznovati tudi oni svoj Božič in z božičnim drevesom razveseliti svoje otroke. Pevsko društvo »Cankar« in delavska godba »Zarja« sta obljubili pri prireditvi svoje sodelovanje. Odbor bo obdaroval tudi otroke naših revnih članov. Boljše situirani sodrugi, ki žele napraviti svojim otrokom kako veselje in jih obdariti, naj ta darila v obliki paketov s točnim in razločnim naslovom do 5. ure popoldne izročijo v roke predsednika podružnice s. Alojzu Beršterju.

Letošnji »Kovačev Božič« bo prekašal vse dotedanje.

Guštani. V tukajšnji livarni si je pred letom dni pri vlivanju aluminija pokvaril livarski mojster s. Kokalj levo oko. Nezgod da se je pripetila vsled tega, ker v podjetju ni bilo potrebnih priprav in tudi ne predpisanih peči za topljenje aluminija. Sodrug Kokalj je tožil podjetje za odškodnino in organizacija je poslala svojega izvedenca, ki je dokazal, da se je nesreča dogodila vsled malomarnosti podjetja. Sodrug Kokalj je dosegel, da mu je podjetje plačalo Din 5000.— takoj in priznalo dosmrtno rento Din 250.— mesečno, nadalje dosmrtno prosto stanovanje z uporabo vrta in njive, ter povračilo vseh sodnih stroškov. Pri Bratovski skladišnici se je doseglo, da se mu je priznala 100% invalidnina do smrti in ne samo 60%, kakor je bil prvotno ocenjen. Savez je napravil to tudi še radi tega, da zbudi guštanske delavce iz mrtvila. Da se oprimejo svoje strokovne organizacije in postanejo zopet agilni sodrugi v prvih vrstah med kovinarji, kakor so bili to nekdaj. Na noge! Organizacija Vas kliče!

VSEM KOVINARJEM!

Vsemu našemu članstvu želimo vesel proletarski Božič in srečno Novo leto!

Oblastni odbor S. M. R. J. za Sloveńijo.

Zahvala.

Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem sodrugom v livarni in valjarni, ki so mi priskočili na pomoč v moji bolezn i in darovali vsoto Din 184.—.

Kužner Anton, delavec, železarna Štore.

Zenica v Bosni.

Od glavne proge proti Beogradu, se odcepi ozkotirna železnica v Brodu na Savi, ki veže Zenico s svetom. Devet ur drdra vlak po sicer rodovitni pokrajini do Zenice. Takoj na drugi strani Save v Bosanskem brodu se ti prikaže drugi svet, kjer so vrata v centralno Bosno. Rudeči fes in narodna noša delavcev in seljakov že popolnoma prevladuje na kolodvoru v Bosanskem Brodu.

Zenica, kjer je že desetletja stara železna industrija, dobro poznana nekaterim slovenskim delavcem, je v prav lepem prirodnem kraju, obdana z višjimi in nižjimi hribi in planinami, iz katerih ostrčja koplje bosanski rudar črni diamant.

V železarni Zenica je zaposlenih okoli 1150 delavcev, ki imajo sedaj že tudi prav vzorno organizacijo, katere početek pa so morali že drago plačati, kajti tovarna je odpuščala tam predsednika in tajnika podružnice z namenom seveda, da na ta način uduši med tamkajšnjimi delavci korajžo za organizacijo. Toda podjetje je s tem doseglo baš nasprotno, ker vsled tega odpusta se baš sedaj še posebno organizirajo tamkajšnji kovinarji, niso se tega prestrašili, nasprotno, podžigajo skozi to so sedaj na delu, da vzpostavijo moč organizacije z vsem jamstvom obrambe.

Kako so v resnici odločni, je bil dokaz njihov zbor članov, ki so ga imeli v nedeljo, dne 15. decembra popoldan v Delavskem domu v Zenici. Do zadnjega je bila zasedena dvorana Delavskega doma in svečano in dostojno je poteklo zborovanje, na katerem so sklenili, da kljub licu, ki ga je podjetje pokazalo ob vsemu početku vzpostavljanja organizacije ne odnehajo, temveč nasprotno s podvojenimi silami bodo šli na delo za dopolnitev organizacije.

Za Zenico pa je predvidena še velika bodočnost, kajti predvideno je, da se bode razvila baš v Zenici še jako velika železna industrija. Pomladi leta 1930 se prične graditi tam ena kolosalno velika elektrarna na pogon s parnimi turbinami, ker je v tamkajšnjem rudniku ogromno premožovega zroba, ki bode služil za kurjavo ogromnih parnih kotlov, ki so že ob gradbenem prostoru za elektrarno in čakajo pravzaprav svojega polkica že težko, kajti tovarna v Zenici sedaj nima prave pogonke sile, da bi se mogla s stroji modernizirati in tudi razširiti.

Računa se s tem, da bode v Zenici sčasoma zaposlenih okoli 7000 delavcev, katere bode v glavnem konzumirala predvidena težka železna industrija, ki se ima tam iz stratežičnih ozirov koncentrirati.

Plače tamkajšnjega delavstva so nekoliko nižje, kakor recimo povprečne plače kovinarjev v Sloveniji, vendar pa je tudi življenski pogoj cene živlom predvsem drugačen kakor pri nas. Precejšen del delavcev ima tudi primerna uprav čista tovarniška stanovanja, predvsem pa kvalificirani delavci, med katerimi je tudi precej Slovencev, slednji imajo seveda tudi razmero-ma višje plače, vendar pa je pričakovati od njihove skupne vztrajnosti, da si bodo splošno opomogli sčasoma in si vse zboljšali, ker do sedaj ne obstoja niti kolektivna pogodba. V prihodnjem »Delavcu« se še oglašimo o tamkajšnjih razmerah.

RUDARJI.

Ne vemo, ali je pomota ali kaj?

Z dnem 15. dec. t. l. se je delavstvu pri Trboveljski premožkopni družbi izplačal po kolektivni pogodbi z dne 21. okt. t. l. določeni nabavni prispevek.

Pri tej priliki je bilo mnogo takih pri-krajšanih, ki so bili v nižji kategoriji, klj b svoji 8 in več letni službi pri družbi in ki bi glasom pogodbe točka 9 morali doseči višjo kategorijo. A še več je pa onih prizadetih, kateri so vsled obveznosti vojaške službe bili primorani, delo pri družbi prekiniti ter se odzvati vojaškemu pozivu. Ti, ki so prišli povečini letos v septembru nazaj in so tudi pred nastopom svoje kaderske službe bili zaposleni pri družbi že leta in leta. Ti pa sploh niso dobili nobenega nabavnega prispevka iz razloga, ker so se razna rudniška vodstva postavila na stališče, da še nimajo 6mesečne službe pri družbi, in da se predvojaška delovna doba ne všteje, ker se ista smatra za prekinitev delovnega razmerja.

Dobro, mi bi se s to razsodbo čisto strinjali, če ne bi vedeli, da je to groba kršitev te pogodbe od strani družbi podrejenih organov. In še bolj čudno se nam zdi, četudi posamezni rudniški ravnatelj, ki je bil pri obravnavi sam navzoč, ne zna to-mačiti te pogodbe. Zakaj člen 14 te pogodbe pravi čisto določno: vendar se ta prispevek izplača samo onim delavcem, ki so bili že 6 mesecev v službi družbe. — Torej, kateri so bili že; niti kateri so. Iz tega je jasno razvidno, da so glasom tega stavka v pogodbi upravičeni do izplačila nabavnega prispevka vsi oni, kateri niso prostovoljno zapustili službe pri družbi, in to so vsi oni, kateri so se morali svoji vojaški dolžnosti odzvati. To je potrdil in priznal sam generalni ravnatelj g. R. Skubec pri določitvi te točke.

Vsled tega dejstva se je čutilo vodstvo Z. R. J. v Zagorju dolžno, da je naslovlilo z dne 17. dec. naslednjo vlogo na

Reprezentanco

Trboveljske prem. družbe

v Ljubljani.

Glasom kolektivne pogodbe, sklenjene z dne 21. okt. 1929, določenega nabavnega prispevka, izplačanega z dne 15. dec. t. l., smo dobili mnogo pritožb iz raznih rudnikov Vaše družbe, od onih delavcev, kateri so vsled svoje kaderske službe bili primorani prekiniti službo pri družbi, a po svoji doslužitvi zopet nazaj v delo sprejeti, da niso dobili izplačanega njim pripadajočega nabavnega prispevka iz razloga, ker posamezna rudniška vodstva stoji na stališču, da se kaderska služba tudi v tem slučaju smatra za prekinitev delovnega razmerja.

Tozadevno si dovoljujemo zaprositi spošt. naslov, da je bila, na tozadevni razpravi na interpretacijo zastopnika Z. R. J. od gen. ravnatelja g. R. Skubeca kot zastopnika T. P. D., podana izjava, da se v tem slučaju kaderska služba ne smatra za prekinitev delovnega razmerja. Zato stoji v pogodbi: kateri so bili že 6 mesecev v službi družbe.

Ker upamo in smo globoko uverjeni, da to ni namenoma izvršeno od strani spošt. naslova, temveč je to samo nepravilno tolmačenje predmetne pogodbe od strani njemu podrejenih organov, prosimo, da se da pravilno tolmačenje te točke posameznim ravnateljstvom, da zamorejo prizadeti priti do svojih pravic.

Za Zvezo rudarjev Jug. Zagorje ob Savi:

J. Arh, t. č. tajnik.

POZIV

ČLANSTVU Z. R. J. BLAGAJNIKOM IN PODBLAGAJNIKOM.

Ker se bližamo koncu poslovnega leta 1929, pozivljamo članstvo Z. R. J. vseh podružnic, da točno plačajo vse tekoče in zastale prispevke za mesec december, že v decembru mesecu; zakaj vse podružnice se pozivljejo, da pošljejo svoje obračune za mesec december na centralo najkasneje do 10. januarja 1930.

Blagajniki, podblagajniki, požurite se, da kasirate vse prispevke zamudnikov. — Vaša parola mora biti: ob prehodu v novo leto ne sme biti nobenega zamudna več. Vodstvo.

Pismo rudarja iz Francije.

»Delavski Politiki« je pisal rudar iz Francije pismo, ki ga tudi mi priobčujemo. Cenjeno uredništvo! Dovolite nekoliko vrstic o našem tukajšnjem življenju. Živimo v naši novi domovini pod zemljo, kakor pri vas v Trbovljah, vendar in toliko boljše, da vsaj pošteno živimo. Delamo sicer tudi tukaj trdo, vendar nas ne priganjajo pri vsakem koraku razni predkoparji (Vorhammerji), kakor so navajeni pri vas. Delamo večinoma z vrtnalnimi stroji (Bohrhammerji) in s takozvanimi »pikerji«, čisto majhnimi vrtači, tako, da nam ni treba dosti s krampji kopati. Jame so suhe in ne preveč vroče. Imamo moderno, higijenično rudniško ko-

Karl Marx

Je zapisal:

V strokovnih organizacijah se vzgajajo delavci v samozavesti, ker se tu pred njihovimi očmi dnevno vodi boj s kapitalom. . . . Vsak korak resničnega gibanja je važnejši, kakor ducat programov. Če hoče delavstvo uspešno voditi borbo za zboljšanje svojega položaja, si mora prej ustvariti tisto sredstvo, ki je za vsako borbo neizogibno potrebno: svojo organizacijo. Hoteti zmago, preden je ta pogoj izvršen, je otročje . . .

pališče, kjer pa tega ni, ima pa vsak doma kopalnico. Rudarska stanovanja so udobna; vsaka družina ima tri sobe, kuhinjo in klet, kopalnico, poleg tega pa še svoj vrtič. Vsa stanovanja imajo električno razsvetlavo. Najemnina znaša 20 frankov mesečno. Iz navedenega je razvidno, da priznavajo v Franciji tudi rudarja človekom in nu skušajo težko življenje napraviti znosnim, ne pa kakor naši kapitalisti, ki izmozgavajo človeka do zadnje kaplje krvi in ga potem kot izžeto citrono vržejo na cesto. Zaslužek je tukaj še precej dober, vsekakor pa boljši kot v Jugoslaviji. Novinci zaslužijo do največ 40 frankov, mi izurjeni rudarji pa preko 40 frankov. Živejo pa tukaj cenejši kakor v Sloveniji. — V kulturnem pogledu smo še bolj šibki, vendar nekaj že imamo. Imamo šahovski in športni klub in pa Slovensko podporno društvo »Prostost«. Seveda ne manjka tudi društva sv. Barbare —!

Prosim, da oprostite mojemu priprostemu izrazu, prihodnjicé bom še kaj več poročal. C. J.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Podružnica Moste.

Ko ob zaključku leta pregledujemo naše delo v strokovni organizaciji, vidimo, da je mnogo dela, ki ga je potreba v prihodnjem letu izvršiti, neizvršenega. Naša podružnica je doslej bila omejena le na kemično tovarno. Premalo se je polagalo važnosti na razširitev organizacije tudi v druge tovarne, ki spadajo v naš delokrog. Res, da se je poskušalo priti z organizacijo v tovarno za klej, toda ostalo je le pri poskusih. Po pravilih našega saveza, je vsakemu delavcu omogočeno postati naš član. Razumljivo je, da v tovarne, kjer že obstoje naše sodružne organizacije, ne bomo šli pridobivati članov, ker je v naših organizacijah postavljeno načelo: en obrat, ena organizacija. V Mostah pa je dovolj tovarn, kjer sploh ne postoji nikaka organizacija. V te tovarne je treba zanesti agitacijo in pritegniti delavstvo v organizacije, ker ti neorganiziranci so nam organiziranim največkrat ovira, kadar vodimo akcije za izboljšanje razmer.

Podružnični odbor v sporazumu z našim oblastnim tajništvom izdeluje načrt, kako razširiti našo podružnico in bo vse članstvo dolžno sodelovati pri stvari. Ni dovolj, da plačamo samo prispevek in se za nič potem ne brigamo. Doslej, po pravici povedano, nismo vršili svoje dolžnosti do organizacije, kakor bi jo kot zavedni člani morali Treba bo, da postanemo vsi agitatorji, ker, če smo spoznali, da je samo z organizacijsko močjo mogoče odpraviti mi-zerne razmere, je torej potreba to organizacijsko moč napraviti. Povsod, pri vsaki priliki, ko pridemo v stik z neorganiziranim delavcem, je potreba te delavce poučiti, kaj mora storiti, ako hoče, da postane človek, ki ve, da mu za pošteno delo gre pošena plača. Boda, glad, brezposelnost, slabe plače, neurejene delovne razmere, 10—12 urni delovni čas itd., to so zadeve, o katerih mora delavstvo razmišljati, kako to odpraviti ali vsaj izboljšati. Samo od sebe se to ne bo uredilo, treba organizacije, dobre organizacije in sodelovanja vseh prizadetih. Ali je potreba, da delavec, ki je od mladosti do starosti in onemoglosti ustvarjal in delal za druge, gre beračit, ko ga tovarna vrže na cesto. Brani se ga občina, brani se ga vsak. Starostno zavarovanje bo izvedeno takrat, ko bo to kompaktno zahtevalo organizirano delavstvo. Zato, sodrugi, vsi moramo na delo za povzdig in razširitev naših organizacij.

Podružnično vodstvo bo januarja sklicalo več sestankov, kjer si bomo razdelili

Letos smo z našo „Cankarjevo družbo“ pokazali kaj zmoremo, ako hočemo. — 6000 članov, torej 24.000 knjig. In to vse samo za članarino 20 Din.

Stopamo v Novo leto.

Sodružice in sodrug!

Kvišku glave! Zavijajmo rokave! „Cankarjeva družba“ naj šteje v letu 1930, v katerega stopamo, 10.000 članov.

To bo štela, če hočemo.

To bodi naša voščila vsem za Novo leto.

Cankarjeva družba.

delo. Naša podružnica v Mostah mora postati vzor drugim našim organizacijam. Le s sodelovanjem vseh članov nam bo mogoče to doseči. Vemo, da ne bo to tako lahko delo, toda dobre volje je treba in požrtvovalnosti. Ako bomo vsi storili svojo dolžnost, bomo čez leto dni z zadovoljstvom zrli na uspehe in bomo šli še z večjim pogumom in z neomajno vero v našo pravično stvar nasproti novim bojem in zmagam.

Delavec iz Most.

Hrastnik.

V nedeljo, dne 15. t. m., je naša podružnica sklicala steklarsko delavstvo na zborovanje, ki je bilo zelo dobro obiskano. Po temeljiti diskusiji o položaju steklarskega delavstva, o delavnih in plačilnih pogojih, kakor o namerah podjetja je delavstvo sprejelo naslednjo resolucijo:

Steklarsko delavstvo zahteva:

1. Da se že vendar in čimprej uredi kolektivna pogodba in od vseh merodajnih faktorjev podpisje.

2. Odločno odklanjamo vsako redukcijo plač in vsako poslabšanje delavnih pogojev.

3. Protestiramo proti redukciji domačega delavstva na račun inozemskih. Inozemske delavce se ima zaposliti samo v najnujnih slučajih, če v resnici ni sličnih domačih na razpolago. Podjetje mora, še predno tak inozemski delavec nastopi delo, imeti zanj tozadevno dovoljenje od oblasti.

Prav tako se je povdarila zahteva, da se v slučajih, kadar je potreba razprav med delavstvom in podjetjem, vrše ista generalno za vse tovarne, kadar gre za plačilne in delavne pogoje.

Napravljen je tudi sklep, da bodo steklarji svojo strokovno organizacijo še bolj usposobili za akcije in organizirali še vse ono steklarsko delavstvo, ki je izven organizacije.

Le v organizaciji je moč! Na delo, torej!

Občni zbor steklarjev v Rogoški Slatini.

Dne 14. t. m. se je v Sv. Križu pri Rog. Slatini vršil občni zbor steklarskih delavcev. Občni zbor, ki je bil dobro obiskan, je po poročilu odbora o delovanju organizacije v prejšnjem letu razpravjal med drugim o položaju in razmerah steklarskih delavcev in nakanah podjetja, ki stremi po redukciji plač. Delavstvo je zavzelo stališče, da je proti vsaki redukciji plač in poslabšanju delavnih pogojev. Sklenilo se je dalje, da se dogovor, napravljen dne 3. decembra med podjetjem in steklo-brusilci, razveljavi, ker se je pokazalo, da je takozvani »Genossenschaftarbeit« v praksi neizvedljiv. Delavstvo zahteva, da se vse razprave, ki se tičejo plač, med njimi in podjetjem, vrše generalno za vse tovarne, ker je namen podjetja prozoren, da hoče v vsaki tovarni ustvariti drugačne delovne in plačilne pogoje ter s tem ustvariti med delavstvom kaos in jih med seboj izigravati. Zahteva se tudi končno ureditev kolektivne pogodbe, katero zavlačuje podjetje že nad leto dni. Po poročilih sodr. Jakomina in sodr. Tokana se je v vodstvo podružnice izvolilo naslednje sodruga: Jugovar Franc, predsednik; Weinberger Engelbert, tajnik; Sitter Ulrich, blaginik; odborniki in nadzorstvo: Korat Vinko, Weber Peno, Slatinšek Franc, Premelj Ignac in Brvar Ivan.

Podružnica, ki se je tekom leta lepo razvila, bo pod vodstvom novega odbora gotovo pritegnila v svoje vrste še vse one neorganizirane steklarje, ki doslej niso stali v naših vrstah, da bo moč organizacije večja. Kajti, kolikor moč, toliko pravice!

LESNI DELAVCI.

Mizarji — Maribor.

Listi odpadajo! V zadnji številki smo poročali, da nam je usoda vzela sodr. Kralja v Ljubljani. Istočasno pa smo prejeli tužno vest, da sta v Mariboru odšla v večnost ss. Lešnik Ivan, star komaj 20 let, katerega je pobrala zopet proletarska bolezen — jetika, in Koprivšek Josip, star 58 let. Oba sta bila zavedna sodruga in borca za delavske pravice. Sodrugi jih bodo težko pogrešali. — Lahka jima bodi zemlja! V naših spominih živita!

Ljubljanski mizarji

so imeli dne 1. decembra dokaj dobro obiskan mesečni shod, na katerem so podali funkcionarji vsak svoje mesečno poročilo, nato pa je sodrug Tokan poročal o delu za

pomočniški zbor. Priprave so v teku in bomo imeli v doglednem času to ustanovo.

Dalje se je sklenilo, da prirede ljubljanski mizarji dne 31. decembra 1929 le družabni večer brez vstopnine. Prireditev se bo vršila v gostilni »Sedej« v Kolodvorski ulici.

Kakor pa se je že sklepalo na sejah in sestankih, pa mora darovati vsak mizar Din 10 kot nadomestilo dobitka za Silvestrovo veselico, kateri znesek se bo vtiliral v prid onemoglim, starim, brezposelnim mizarjem in vdovam ter sirotam umrlih članov ljubljanske podružnice.

Sodruge zaupnike zato še enkrat opozarjamo, da poberejo od vsakega člana (in če tudi kdo drugi kaj da) ta znesek, da se jim ob Novem letu izredna podpora nakaže!

Vabilo.

Podružnica ljubljanskih mizarjev priredi v torek, dne 31. decembra 1929 ob 8. uri zvečer v gostilni »Sedej« v Kolodvorski ulici (nasproti »Ljubljanskega dvora«)

SILVESTROV DRUŽABNI VEČER

Spored: godba, šaljiva pošta, licitacija, prosta zabava.

Vabilo vsakega mizarja, da se tega družabnega večera udeleži z družino, znanci in prijatelji! Prireditelji so poskrbeli za dobro zabavo!

Gospa ali gospodična pa, ki bo prejela največ razglednic, dobi krasen mizarjski izdelek.

OBLAČILNI DELAVCI.

Maribor.

Udeležba članstva na sestankih.

Članski sestanki se vršijo za to, da se jih članstvo udeležuje korporativno. Udeležba je dolžnost člana do organizacije. Kakor pa se je na zadnjem sestanku videlo, se člani prav malo zavedajo te svoje dolžnosti. Zatorej je potrebno, da v tem pride do temeljite izpremembe. Stari člani bi morali dajati mladim lep vzgled in priti vedno z njihovim svetom na pomoč. A dočaja se, da ni ne starih in vsled tega tudi ne mladih. Eni si mislijo, da že itak vse vedo, kar se bo na sestanku govorilo, drugim pa je prijetneje v plesni šoli ali v kinu. Pozivali bi posebno člane iz »Produktivne zadruge«, da se sestankov udeležujejo, ker zadnjič se jih je izmed 12 samo trije udeležili. Tudi njim je potrebno, da znajo kako je delovanje organizacije. Upamo, da bo par vrstic zadostovalo in da prihodnjic ne bo treba opominati.

Maribor.

Rušitelji proletarske solidarnosti. Še ni tako dolgo, odkar so se krojaški pomočniki v Mariboru s krojaškimi mojstri poravnali v zadevi odpovedi kolektivne pogodbe in pokazalo se je, da je potrebno med pomočniki več proletarske solidarnosti in zvesti in da bi morali vsi krojaški pomočniki biti združeni kot en moč v svoji strokovni organizaciji, s katero bi branili njihove pridobljene pravice in se borili skupno naprej za izboljšanje njihovega položaja. Ali na žalost se še najdejo med pomočniki osebe, ki so svoječasnno sodelovale v organizaciji, in kakor se sedaj vidi, lahko rečemo, samo navidezno, ker so se preokrenili in mislijo, da je bolje na svojo pest in na nečeden način, poskušati si popravljati svoj položaj in če tudi gre na račun, ozir, v škodo svojih sotrpinov.

Med temi najdemo tudi tovariša Murko-ta, ki je zaposlen pri tvrdki Dolček v Mariboru in ki smatra strokovno organizacijo za nekaj, kar delavstvu ni potrebno in bi tudi po njih mnenju krojaški pomočniki bolje izhajali brez iste. Ni čuda, če navaja ta človek argumente, ki jih najde vsak njemu podobnega kalibra ter trdi, da je izstopil iz organizacije, ker mu ni všeč predsednik organizacije s. Bele. Ne pove pa, zakaj mu je ovira oseba predsednika. Potem nadaljuje, ker ta in ta ni organiziran, tudi on ne pristopi in ko je dotični pristopil v organizacijo, pa najde drugega, ki je član organizacije, govoreč: če bi ta ne bil, bi potem pristopil in tako naprej.

Ko ne more dalje, pa izjavi, da je njegova organizacija v »štokerlu« in če rabi denar, poseže v predal v »štokerlu« in vzame iz istega to, kar bi moral plačati kot prispevek organizaciji, in pravi, da gre njemu v korist. Res dokaz proletarske zavednosti in solidarnosti!

Ta gospod Murko je pridellen v kategorijo za veliko delo; kadar mu pa mimgredoč zmanjka tega dela, se poteguje tudi za majhno delo, ter so potom tega oško-

dovani oni pomočniki, ki imajo to delo izvršiti, ker jim ta »tuditovariš« odvzame zaslužek.

Vprašamo g. Murko-ta, če je njegovo postopanje v skladu s sočutjem svojega sotrpina. Ker na čut solidarnosti in proletarske zavednosti tega gospoda ne zamoremo trkati, ker je zgrešil pot, po kateri hodi vsak delavec, ki se zaveda, da je v solidarnosti in v strokovni organizaciji moč, s katero si izboljšuje svoj socialni položaj. Kateri pa misli, da se da položaj z drugimi sredstvi izboljšati, ta ne pozna toka časa. Moti se pa, če misli, da bo tok časa zavrli, ker bo zlomljen in pogažen in kot egoist obležal pod močnim kolom napredujočega toka časa. — Torej, krojaški pomočniki, strnite vaše vrste v svoji strokovni organizaciji.

Solidarnost med članstvom.

Ako hočemo, da organizacija dobro uspeva, mora biti med članstvom odkritost, solidarnost in zaupanje. Največ nepriklj in delovanju organizacije napravi neodkritost članov napram funkcionarjem. Naziv »diktator« čuje marsikateri član odbora. In zakaj? Ker dela po sklepih seje, se drži strogo pravilnika in zahteva, da se tudi drugi po tem ravnaajo. Solidarnost, to je najvažnejši problem v delavskem gibanju. In ta problem naši krojači jako malo upoštevajo. V delavnici, kjer je vposlenih nekaj starih pomočnikov, mlad, na novo došli pomočnik težko obstoji. Prezira se ga in noben pomočnik mu noče razložiti o delu, katerega zahteva dotični mojster. Ako prejme en pomočnik boljši in lažji komad, vlada pri drugih že zavist. Dogaja se tudi, da se prenašajo govori o delavnih gospodom mojstrom na uho; to ne spada v poglavje solidarnosti. Zatorej, ako hočete, da bo red v delavnici in v organizaciji, mora vladati med vami solidarnost, odkritost in zaupanje. Pomislite vendar, kaj bi bilo v slučaju kakega meznega gibanja, ako ni med vami solidarnosti. In posledice tega bi občutili vi sami na lastni koži.

Kakšno novoletno darilo prejmejo krojaški pomočniki.

Krojaški pomočniki dobijo navadno kot novoletno darilo brezplačni dopust. Tega darila pomočniki niso prav nič veseli, vendar si o tem ne vedo pomoči. Tedaj se pri krojačih prične križeviti pot in marsikateri krojač pade, ne sicer pod križ, temveč v dolgove, iz katerih se prav težko izmota v času sezije. V času, ko eni pleščjo in se zabavajo po raznih dvoranh, pohajkujejo krojači po cestah in zmruzujejo v mrzlih sobah. Ko pade prvi sneg po novem letu, se bodo brezposelni krojači prigrisali za kidanje snega, da si bodo vsaj s tem nekoliko preganjali svoj dopust.

Kongres oblačilnih delavcev Francije v Parizu.

V dneh 15. in 16. septembra se je vršil v Parizu 16. kongres francoskih oblačilnih delavcev. Iz poročila tajništva je razvidno, da ima zveza 4055 članov v 61 podružnicah. Te podružnice so federativno zvezane v zvezo, katere se imenuje »Federation de Industrie des Travailleurs de l'Habillement de France«. Imajo pa vsaka svojo popolno avtonomijo in svoj samostojni delokrog. Za federacijo plačujejo podružnice po 1,50 Franc mesečno za vsakega moškega člana in 1,25 Franc za ženskega člana. Poročila so bila dana za čas od 1. julija 1927 do 30. junija 1929. V tem času se je ustanovilo 11 novih podružnic. Zveza je v tem času vodila več težkih meznih bojev, posebno v konfekciji v Lille in Parizu, kateri so vsi ugodno potekali. Kongres je zvišal prispevke na 1 urni zaslužek tedensko. Poročila so bila vzeta na znanje. Centralni tajnik je poročal o izobrazbi vajencev. Francoski parlament je sprejel zakon o vajencih, po katerem se ne sme pred 14. letom vzeti vajenca v učenje. Vsak vajenec mora imeti diplomu osnovne šole. Za vajence se ustanovijo povsod strokovne šole, v katere morajo vajenci zahajati najmanje 1 uro dnevno. Poročano je bilo tudi, da se snuje zakon o socialnem zavarovanju in starosti, po katerem bi plačeval vsak 5% zaslužka za zavarovanje, 5% pa bi morali prispevati delodajalci ali država. Po 25 plačanih letih bi imel vsakdo pravico do pokojnine. Za inozemce predvideva zakon po 2 letih članstva iste pravice kot za tuzemce. Izvoljena pa je bila nova centralna uprava, nato se je kongres zaključil.

HOTELSKI, KAVARNIŠKI IN GOSTILNIŠKI USLUŽBENCI.

Strokovna organizacija natararjev, hotelskih in kavarniških uslužbencev v Sloveniji. Ljubljana. Na intervencijo strokovne organizacije hotelskih in kavarniških uslužbencev pri Inspekciji dela v Ljubljani, se je uredil delovni čas, ki se je dosedaj vršil 14—16. ur dnevno, v vseh večjih obratih. V nekaterih obratih pa ima Inspekcija dela zadevo v rokah in se bo tudi tam uredilo v korist naših uslužbencev. Zato vsi uslužbenci v strokovno organizacijo. V naših rokah je uspeh in izboljšanje našega položaja. Organizirajte se. Ustvarimo močno organizacijo, da zaščitimo naš delovni čas in vse naše socialne zakonodaje.

Organizacija opozarja vse svoje člane, da poravnajo svojo članarino, ker ima tudi organizacija svoje dolžnosti, ki jih je treba poravnati.

Za umrlega člana Karel Striedingerja se je podarilo, namesto venca, vdovi 500 Din.

Kupujte in priporočajte domače proizvode
Adria-prašek za pecivo
in vanilni sladkor

Simbolična proslava štiridesetletnice bolniškega zavarovanja.

Vršila se je v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani v soboto, 21. t. m., ob 9. uri zjutraj. Delavstvo je delalo po obratih, tovarnah, na železnici, v dvorani pa je zborovalo uradništvo, zastopniki oblasti, industrijcev in druga gospoda.

Predsednik Delavske zbornice s. Čobal in tajnik Strokovne komisije s. Stanko sta v svojem pozdravnem govoru odločno in jasno podčrtala, da delavstvo zahteva izboljšanje socialne zakonodaje in ne dopusti nobene redukcije ter da se bo poslužilo vseh zakonitih sredstev, da zaščiti svojo institucije. Navzoča gospoda in tudi zastopnik ministra socialne politike, sta slišala, da je Okrožni urad za zavarovanje delavcev delavska ustanova, in da zahtevajo delavci, da to svojo institucijo upravljajo izvoljeni zaupniki.

Po raznih govorih je bila proslava končana. Gospoda in uradništvo je zapustilo dvorano, delavstvo pa je delalo naprej v tovarnah, obratih, na železnicih...

Brezposelni!

Poslužite se najugodnejše prilike letilnega stroja „Walter“, ki Vam ga nudi F. Kos v Ljubljani, Židovska ulica 5, s popolnim poukom in sigurno existenco.

Razno.

Obrotno sodišče v Ljubljani razglašuje, da sprejema tožbe in vloge le v torek in petek. Le izjemoma sprejema tožbe in vloge v izredno najnujnih slučajih tudi druge dneve. Radi lažjega razumevanja dostavljamo, da je po pošti mogoče pošiljati tožbe in vloge na obrtno sodišče vsak dan, da pa se razen torka in petka ne sprejemajo stranke, ki tožbe in vloge prinašajo odnosno vlagajo osebno. Kompetenca (pravni delokrog) obrtnega sodišča v Ljubljani je kakor znano omejena le teritoriju ljubljanskega okrajnega sodišča. — Luk.

Ustanovitev »Prijatelja prirode«.

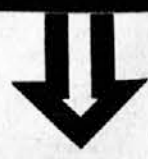
V nedeljo, dne 1. decembra 1929 se je ustanovila podružnica turističnega društva »Prijatelji prirode« v Ljubljani. Že pred vojno so obstojale posamezne podružnice, ki pa so prenehale. Po veliki vojni se je otvorila na novo le podružnica v Mariboru. Med delavci pa je nastala živa želja po u-

„Delavska Politika“

je delavski list. Sodružice in sodrug! ne pozabimo tega in bodimo vsi naročniki „DELAVSKE POLITIKE“.

Izhaja tedensko dvakrat in prinaša vse, kar delavec mora vedeti.

Delavski tisk

je glas delavstva, javnosti in ta glas je „Delavska Politika“ za nas. Nasprotno z meščanskimi listi je delavsko časopisje neodvisno in zato tudi vedno zastopa delavske interese. Oklenite se torej „Delavske politike“, da bo postala močan glas naših zahtev in naše kritike. Mi delavci smo tisti, ki „Delavsko Politiko“, ako hočemo, lahko dvignemo. Zato ne oklevajmo, dvignimo jo, bodimo naročniki!

stanovitvi podružnice v Ljubljani. Delavstvo se je začelo zanimati za alpinizem in ima v svoji sredi nekoliko izurjenih smučarjev, foto-amaterjev in plezalcev, kakor je med delavci tudi živa želja, prirerjati izlete za nedelje in praznike v bližnjo in daljšo okolico. »Prijatelji prirode« naj bi spopolnjevali alpinistične organizacije SPD in TKS, posebno v smeri, da se pridobi za alpinizem delavstvo po obratih. Veliko prosvetno delo se izvrši s tem, da se priproste ga delavca na nedelje in praznike privabi v prosto prirodo.

Pristop v društvo je dovoljen vsakomur po sprejemu od strani odbora. Pri vpisu je plačati vpisnino Din 10.— in letnino Din 25.—; za delavce po obratih se uvede plačevanje v obrokih tako, da postane član, ko je vplačal polno članarino. Društvo si izposluje ugodnosti, kakor jih uživajo ostala društva, posebno 50% popust za tri vožnje po železnicah proti izkazu legitimacije. Društvo se tudi potrudí, da pridobi vzajemnost s turističnim društvom

SPD in TKS, Hrvatskim planinarskim društvom, Bolgarskim turističkim društvom in potom centrale »Natur-Freunde« na Dunaju tudi z inozemskimi društvi. Društvo je izreklo za sedaj kot svoje glasilo revijo »Svoboda«, ki bo vsak mesec prinašala revijo o delovanju in po mogočnosti tudi izvorne slike foto-amaterske sekcije. Poleg tega ustanovila se je tudi smučarska in izletniška sekcija. V ugodnem letnem času ustanovi se tudi plezalska sekcija. Smučarska, foto-amaterska in izletniška sekcija prične takoj z delovanjem. Smučarji naj se obrnejo na g. Pintarja Franca, tiskarja v Ljubljani, Vošnjakova ul. 4, za izletniško sekcijo pa na g. Tone Seliškarja, učitelja v Ljubljani, Rožna dolina 5. Društveni predsednik je za sedaj dr. Henrik Tuma, odvetnik v Ljubljani, Miklošičeva c. 13-I., tajnik pa Umnik Albin, modelar Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani, Ilirska c. 20. Društveni prostori so skupno z društvom »Svoboda« v palači Delavske zbornice v Ljubljani.

„DEPA“ parna pekarna in slaščičarna r. z. o. z.

(I. Delavska parna pekarna v Ljubljani)
„Stan in dom“ — Telefon šte. 3171

Prodajalne:

Sv. Petra cesta in Ahacijeva cesta.

Vsak dan dvakrat sveže pecivo!
Priznано najboljši družinski kruh!

Moderna in najhigijeničneje urejena
pekarna in slaščičarna

Prporočamo naše, res okusno pecivo v polni teži.
Zahtevajte pri vseh prodajalcih kruh z varstveno
znamko „DEPA“.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

žele vsem svojim odjemalcem:

I. MEŽNARIČ pekarna Ljubljana: Tržaška cesta 4 in podružnica Poljanska cesta 41.	FRANC ANŽIČ mesar Ljubljana: Hradeckega vas 66 in stojnica Šolski drevored.	ANDREJ DOLINAR pek Ljubljana: Bohoričeva ul. 1 in Kette-Murnova cesta 2.	IVAN ZUPANČIČ mesarija Ljubljana. Stojnica Šolski drevored.
JAKOB TRČEK pekarna Ljubljana. Breg 4.	ANTON GREGORC mesar Ljubljana: Poljanska cesta 81 in Šolski drevored.	A. SAGMEISTER mesarija Ljubljana-Sp. Šiška, Sv. Jerneja cesta.	STANKO FLORJANČIČ trgovina z železnino Ljubljana. Sv. Petra cesta.
ALOJZIJ KOCJAN mesar Ljubljana. Šolski drevored.	GOSTILNA MAČEK Ljubljana. Krojaška ulica.	FRANCE RODE mesar Ljubljana — Šolski drevored in Dev. Marija v Polju.	FRANC ANŽIČ mesar Ljubljana. Stojnica: Vodnikov trg.
FRANC OCVRK mesar Ljubljana: Šolski drevored in Poljanski nasip.	JAKOB PETRIČ mesar Ljubljana. Šolski drevored.	ALOJZIJA LEGAT špecerijska trgovina in delikatesa Ljubljana. Slomškova ul. 13.	ALOJZ CENTA mesar Ljubljana. Šolski drevored.
Foto-atelje FRANC KUNC Prvi domači zavod za izdelovanje povečanih slik, slik za nagrobne spomenike, pokrajinskih razglednic i. dr. Izvršitev točna in solidna Ljubljana. Wolfova ulica 6.	Vsem svojim cenjenim odjemalcem in ljubiteljem »CHABESE« želi vesele božične praznike in srečno Novo leto MILAN MIHAJLEVIČ, tovarna »Chabeso«, d. z o. z., Ljubljana VII., Celovška c. 79 (Šiška).	Cenjenim gostom Operne kleti in gostilne pri Univerzi NOŽIČ & PADOVAN vinska veletrgovina Ljubljana. Dunajska c. 9.	M. TIČAR, trgovina Ljubljana. Šelenburgova ul.
I. NEŠKUDLA tovarna društvenih zastav Ljubljana - Sv. Petra cesta 25	RESTAVRACIJA »SLON« Klasek-Roth Ljubljana	FRANC DOLINAR parna pekarna in slaščičarna Ljubljana - Pred Škofijo 11 in Poljanska cesta 19	T. KORN krovstvo, kleparstvo in inštalacija Ljubljana Poljanska c. 8
A. KASSIG Izdelovatelj čepic in zaloga vsakovrstnih uniformskih potrebščin. Ljubljana. Židovska ulica 7.	Delavci, pozor! Ali veste kje je „pri Leonu“? v Kolodvorski ulici Tam se točijo prvovrstna domača vina vseh vrst, dobe se vsako uro topla in mrzla jedila. Vse po solidnih cenah. Odprto že zjutraj ob štirih. Za mnogobrojen obisk se priporočata Leo in Fani Pogačnik.	Delavci, pozor! Ali veste kje je „pri Leonu“? v Kolodvorski ulici Tam se točijo prvovrstna domača vina vseh vrst, dobe se vsako uro topla in mrzla jedila. Vse po solidnih cenah. Odprto že zjutraj ob štirih. Za mnogobrojen obisk se priporočata Leo in Fani Pogačnik.	ANT. KRISPER veletrgovina Ljubljana. Mestni trg.

Vsaki delavec in nameščeneec

naj ima v svojem prostem času zabavo. — Naj se zabava z

Lubas-harmonikami

Gojite svojo narodno godbo. — Igrajte na harmonike!
Prvovrstna in močna kvaliteta
Cene nizke!

Prva jugoslavenska izdelovalnica harmonik
Fr. Lubas, Ljubljana, Dunajska c. 36

KINO LJUBLJANSKI DVOR

Telefon 2730

Najlepši filmi, najcenejši kino, last Udruženja vojnih invalidov. V delavnikih ob 4. uri, v nedeljo in praznikih ob 1/211. in ob 3. uri. — Enotna cena za vse sedeže 4.— Din. Lahko sedete, kamor hočete! Poleg tega pri vseh ostalih predstavah najnižje cene: 4.—, 6.—, 8.— dinarjev.

Oblačila

za gospode in dame
kupite najceneje pri

FRAN LUKIČ,
Ljubljana, Stritarjeva ul.

Vsi zavedni delavci morajo biti strokovno organizirani.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

žele vsem svojim odjemalcem:

G. BREZNIK špecerijska in delikatesna trgovina Ljubljana Florjanska ulica	IVO LASAN gostilna »Pri Anžoku« Ljubljana - Sp. Šiška, Kersnikova ul. 5, Cankarjevo nabr. 5	ANTON SCHUSTER manufakturna trgovina Ljubljana Mestni trg 25	NIKOLA in LUCIJA ŽIČ gostilna »Zlatorog« Ljubljana Gosposka ul. 3
FRANC LOVŠE mesar Tržaška cesta - Pogačarjev trg	TEREZIJA ZALAZNIK Ljubljana	EDVARD ŠKOPEK urar, trg. z urami, zlatino in optiko Ljubljana Mestni trg 8	T. NOVOTNY slašičarna in posredovalnica Ljubljana - Gosposvetska c. 2
FRANC LAVTIŽAR gostilna Ljubljana Sv. Petra c. 83.	A. KASSIG krznarnica in izdelovanje čepic Ljubljana Židovska ul. 1	FRANC REZAR mesar Ljubljana - Dolenjska cesta 64 in Pogačarjev trg	IVAN KROŠELJ manufakturna Ljubljana - Kette-Murnova 15
KREMENC, mesnica »Jager«, »Kresniža« Ljubljana Pogačarjev trg	ANA ZAGOREC gostilna Ljubljana Florjanska ul. 36	EMIL MORE sodavičar Ljubljana - Kette-Murnova 11.	JOS. R. PUCH Bakula Ljubljana Emonska cesta
A. VOLK Ljubljana	HOTEL IN RESTAVRACIJA MIKLIČ Ljubljana Kolodvorska ul.	ALEKSANDER OBLAT Ljubljana Sv. Petra cesta	JAKOB JESIH mesar in gostilničar Ljubljana - Rudnik Florjanska ul. in Pogačarjev trg
Kr. dvorni dobavitelj ANTON VERBIČ delikatese, špecerija Ljubljana	IVAN ARBI pekarna Ljubljana Zvezdarska ul. 4	FRANC SLAMIČ mesnica Ljubljana - Gosposvetska cesta	MATKO SOKLIČ špecerijska trgovina Ljubljana - Žabjek
FRANC JEZERŠEK parna pekarna in trgovina s kurivom Udmat - Ljubljana	MIHA in MARIJA REPANŠEK gostilna »Vitez« Ljubljana Na Bregu	JOSIP OLUP trgovina Ljubljana Stari trg	HOTEL »SLON« kavarna, restavracija in kopaljšče Ljubljana
REBEK JOSIP ključavničarstvo Ljubljana - Cankarjevo nabr. 9	IG. ŽARGI modna trgovina Ljubljana - Sv. Petra c. 3 in 11	ALOJZIJ PAULIN damska konfekcija in modni salon Ljubljana Kongresni trg 5	JOŽE KEBER mesar Ljubljana - Kette-Murnova c. 12
ANTON LEGAT trgovina s špecerijskim, kolonijalnim in delikatesnim blagom - Zajtrkovalnica Ljubljana - Miklošičeva c. 28	ANTON KAJFEŽ urar Ljubljana - Miklošičeva cesta	RUDOLF ŠKULJ restavracija pri »Amerikancu« na novo renovirana, sobe za tužce, solidna postrežba, dobra kuhinja in pristno štajersko in domače vino Ljubljana Florjanska ul. 20	KEBER ANTON mesar Ljubljana - Bohoričeva ulica 4
LOVRO PIČMAN kleparstvo in vodovodna inštalacija Ljubljana Ilirska ulica 15	MARIJA PERLIČ gostilničarka Ljubljana - Vidovdanska c. 16	IVAN SAX obleke domačega izdelka Ljubljana Mestni trg 14	ROZMAN JOŽE izdelovanje klobas Ljubljana Sv. Petra cesta 85.
TVRDKA ČEHOSTAKLO Ljubljana - Komenskega ul. 20	IVAN JAVORNIK mesar in prekajevalec Ljubljana - Domobrnska c. 7 Stojnica Solski drevored poleg Zmajevga mosta	IGNACIJ in HELENA BRANKO restavracija Ljubljana - Kette-Murnova c. 3 (Martinova cesta 3)	LESKOVEC - MEDEN špecerijska trgovina Ljubljana Jurčičev trg
PRISTOU & BRICELJ specijalni artistski atelje za črko-slikarstvo Ljubljana	Trgovina usnja MARCHIOTTI Ljubljana - Sv. Petra cesta 30	FRANC PALME agentura in komisija Ljubljana - Gosposvetska c. 7	LJUBLJANSKI OBLAČILNI BAZAR družba z o. z. Ljubljana - Mestni trg 6 in Cankarjevo nabrežje 5